

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Górski

SSN Barbara Myszka

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z wniosku E. Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.

przy uczestnictwie R. J., J. J. i Skarbu Państwa - Starosty G.

o stwierdzenie zasiedzenia,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 21 stycznia 2015 r.,

skargi kasacyjnej uczestników postępowania R. J. i J. J. od postanowienia Sądu Okręgowego w T.

z dnia 24 września 2013 r.,

1. uchyla zaskarżone postanowienie w części oddalającej apelację (pkt 2) oraz postanowienie Sądu Rejonowego w G. z dnia 24 kwietnia 2013 r. w części orzekającej o zasiedzeniu służebności dotyczącej słupa i linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV (pkt I) i w tym zakresie oddala wnioski,

2. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części,

3. ustala, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty swojego udziału w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 września 2013 r. Sąd Okręgowy w T., poza zmianą daty zasiedzenia nieruchomości i oznaczenia podmiotu, na rzecz którego nastąpiło zasiedzenie, oddalił w całości apelację uczestników R. i J. J. od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 24 kwietnia 2013 r., którym stwierdzone zostało zasiedzenie dwóch służebności gruntowych odpowiadających treścią służebności przesyłu, obciążających nieruchomość uczestników, składającą się z dwóch oznaczonych działek (55/6 i 55/9) i mającej urządzoną księgę wieczystą. Służebności polegały na znoszeniu na nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci łącznie czterech słupów i linii elektroenergetycznej, w odniesieniu do pierwszej służebności o wysokim napięciu 110 kV, a co do drugiej - średniego napięcia 15 kV, zasilającej stację transformatorową W. II, oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem. W przypadku pierwszej służebności zasiedzenie służebności zostało stwierdzone z dniem 31 grudnia 2008 r., w przypadku drugiej służebności, po zmianie postanowienia dokonanego przez Sąd drugiej instancji - z dniem 18 grudnia 2000 r., w obu wypadkach na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy, tj. Zakładu Energetycznego T. spółka akcyjna w T.

Z ustaleń w sprawie wynika, że uczestnicy nabyli nieruchomość w 1990 r. na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego. W chwili nabycia gruntu znajdowały się na nim, wybudowane w 1988 r. i oddane wtedy do eksploatacji poprzednikowi prawnemu wnioskodawcy, urządzenia w postaci słupa i linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV, relacji G. – J. o długości 190 m i szerokości 12,5 m (na działkach nr 55/6 i 55/9), oraz odebrane do użytku protokołem z dnia 18 grudnia 1970 r. urządzenia przesyłowe w postaci trzech słupów i linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV (zasilającej stację transformatorową W. II) o długości 307 m i szerokości 8 m (na działce nr 55/6). Wybudowanie linii wysokiego napięcia było poprzedzone decyzją administracyjną z 1987 r., wydaną na podstawie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Odnośnie do linii średniego napięcia uczestnicy postępowania oraz poprzedni właściciel nieruchomości nie

otrzymali decyzji administracyjnej o posadowieniu na ich nieruchomości urządzeń przesyłowych, ani nie wyrażali na to zgody, poza zgodą na remont tej linii w 2008 r. Linia wysokiego napięcia była modernizowana w 2013 r.

Za podstawę prawną zasiedzenia służebności został przyjęty art. 292 w związku z art. 172 k.c., z doliczeniem do posiadania wnioskodawcy (poprzedników wnioskodawcy) okresu posiadania Skarbu Państwa przed 1 lutego 1989 r., przez co bieg zasiedzenia służebności linii wysokiego napięcia rozpoczął się najpóźniej z końcem 1988 r., a linii średniego napięcia - z dniem 18 grudnia 1970 r., przy przyjęciu dla pierwszej linii – posiadania w dobrej wierze, a dla drugiej linii – posiadania w złej wierze. Zła wiara posiadania wynikała z braku decyzji administracyjnej zezwalającej na zajęcie gruntu w celu budowy linii przesyłowej oraz nie przedłożenia również przez wnioskodawcę zarządzenia o objęciu wsi, na której znajduje się nieruchomość obciążona, powszechną elektryfikacją, na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi (jedn. tekst Dz.U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135 ze zm.); nie było też przedłożonej zgody właściciela gruntu.

W skardze kasacyjnej uczestnicy zarzucili zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 292 w związku z art. 305¹, art. 305² § 1 i 2, art. 305³ § 1, 2 i 3, art. 305⁴, art. 172 § 1 i 2 oraz art. 3 k.c., a także tych samych przepisów, ale w związku nie z art. 3 k.c., lecz z art. 352 § 2 k.c., jak również tych samych przepisów, ale w związku zarówno z art. 3 k.c., jak również z art. 348 k.c., w każdym wypadku poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; art. 7 w związku z art. 292, art. 305¹⁻⁴, art. 176 § 1 i art. 172 § 1 i 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie; art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 64 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie. Na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów uczestnicy zarzucili postanowieniu Sądu Okręgowego naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 292 w związku z art. 172 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz art. 305¹⁻⁴ w związku z art. 292, art. 172 § 1, 2 i 3, a także w związku z art. 3 k.c. poprzez ich niezastosowanie. Ponadto uczestnicy zarzucili naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 244 § 1 i art. 245 w związku z art. 253, art. 233 § 1 i art. 232 k.p.c. oraz art. 278 § 1 w związku z art. 232 i art. 258 k.p.c.

Skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie w całości wniosku, ewentualnie uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w każdym wypadku z zasądzeniem kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Skarb Państwa Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, przy czym zauważyć trzeba, że obie podniesione w skardze kwestie zostały już wcześniej wyjaśnione w orzecznictwie. Problem posługiwania się kopiami dokumentów zamiast ich oryginałami pojawił się zwłaszcza w sprawach, w których ze względu na przekształcenia podmiotowe przedsiębiorców w ciągu minionych dziesiątków lat, szczególnie dawnych przedsiębiorstw państwowych, dokumenty oryginalne ich dotyczące, a nawet kopie spełniające wszystkie wymagania formalne, o których słusznie przypomina się w skardze, stały się obecnie nieosiągalne. Jeżeli więc na podstawie tych dokumentów, które są dostępne i spełniają wymagania formalne dokumentów, a także z uwzględnieniem okoliczności dowiedzionych na podstawie innych dowodów można w stopniu wystarczającym do rozpoznania sporów ustalić wiarygodny stan faktyczny, to powinno się akceptować również pisma, które ze względu na różne ich braki w zwykłych obecnie okolicznościach byłyby pominięte. Tak jest często z różnymi mapami, wykresami, pismami o charakterze porządkowym, protokołami o przekazaniu mienia, protokołami odbioru technicznego itp. W niniejszej sprawie Sądy w toku instancji zebrały wystarczający materiał dowodowy, aby odnosząc to do reguł prawnych postępowania cywilnego była podstawa do wydania i umotywowania prawidłowego orzeczenia. Tak więc mające formalny tylko charakter zarzuty dotyczące naruszenia art. 244 i art. 245 w związku z art. 253, art. 233 § 1 i art. 232 k.p.c. należy uznać za chybione.

Z podobną oceną musi się spotkać zarzut naruszenia art. 278 w związku z art. 232 i art. 258 k.p.c. odnośnie do nieprzeprowadzenia dowodu z opinii

biegłego specjalisty w dziedzinie elektroenergetyki na okoliczność ustalenia daty posadowienia urządzeń na nieruchomości skarżących, gdyż kwestie te zostały ustalone w oparciu o inne i wystarczające dowody przedłożone w sprawie.

Przechodząc do zarzutów prawa materialnego należy również stwierdzić, że większość z nich, podniesionych w skardze kasacyjnej przez powołanie się na naruszenie odpowiednich przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu postępowania cywilnego i wzmocnienie ich postanowieniami Konstytucji było już wielokrotnie przedmiotem analizy w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Po pewnych wahaniach, a także rozbieżnościach w tym orzecznictwie, które potraktować należy za naturalne wobec zmian ustawowych spowodowanych wprowadzeniem w 2008 r. do kodeksu cywilnego przepisów o służebności przesyłu oraz zwielokrotnienia spraw wnoszonych przez zainteresowanych właścicieli nieruchomości oraz przez przedsiębiorstwa przesyłowe, nastąpiło znaczne ujednoczenie stanowiska w zakresie wykładni przepisów, mających zastosowanie w tych sprawach. W szczególności za utrwalone należy uznać stanowisko odnośnie do możliwości ustanowienia służebności przesyłu w rozumieniu art. 305¹ - 305⁴ k.c. dopiero po 3 sierpnia 2008 r., tj. od daty wejścia w życie nowych przepisów kodeksu cywilnego o służebności przesyłu. Nie ma już także wątpliwości co do tego, że przed tą datą było możliwe ustanawianie służebności gruntowej odpowiadającej obecnej służebności przesyłu, a dotyczącej korzystania z urządzeń, nazwanych urządzeniami przesyłowymi (art. 49 k.c.), dla której podstawą, poza art. 285 i art. 292 k.c. mogło być odpowiednie stosowanie art. 145 k.c. o drodze koniecznej. Tak jak można było ustanawiać wskazaną służebność umownie lub poprzez orzeczenie sądowe, tak również można było ją zasiadywać przez odpowiednie stosowanie art. 292 w związku z art. 172 k.c. (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, BSN 2008, nr 10 oraz z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139). Nie mają więc racji skarżący negujący prawne podstawy możliwości nabycia drogą zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej dzisiejszej służebności przesyłu.

Wskazana podstawa prawna nie powoduje naruszenia zasady *numerus clausus* praw rzeczowych, co uwypuklają skarżący w uzasadnieniu skargi ani z naruszeniem zasad konstytucyjnych, dotyczących ochrony własności. Co do

pierwszej kwestii, to nie ulega wątpliwości, że chodzi o służebności gruntowe, a więc o ograniczone prawo rzeczowe znane od wieków i powszechnie obecne w systemach prawnych. Z kolei, prawo własności jest najszerszym prawem rzeczowym o charakterze bezwzględnym, co jednak nie znaczy, że prawem absolutnym i na podstawie ustaw, zgodnie z powołanym w skardze art. 64 Konstytucji RP może ono doznać w określonych ustawowo przypadkach ograniczenia treści i wykonywania. Takie ograniczenie dla właściciela nieruchomości obciążonej powstaje w razie ustanowienia lub zasiedzenia służebności gruntowej, w tym służebności przesyłu lub - przed 3 sierpnia 2008 r. - służebności odpowiadającej jej treścią.

Ma rację skarżący, że przed wprowadzeniem w życie przepisów o służebności przesyłu, właściciel nieruchomości nie miał roszczenia o ustanowienie służebności, z powołanych przepisów mógł skorzystać tylko właściciel sieci przesyłowej. Jak jednak wyjaśniło orzecznictwo właściciel nieruchomości mógł wykorzystać inne środki ochrony, zwłaszcza wynikające bezpośrednio z prawa własności, czyli realizując w ten sposób konstytucyjne gwarancje ochrony własności, o których mowa w skardze. Po dniu 3 sierpnia 2008 r. także właściciel nieruchomości może wystąpić o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem. Nie łączy się to jednak bezpośrednio z zasiedzeniem służebności, której dotyczy rozpoznawana sprawa w części odnoszącej się do linii przesyłowej średniego napięcia. Z zasiedzeniem łączy się natomiast możliwość zaliczenia posiadania służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu przed wprowadzeniem do kodeksu cywilnego tej służebności. Orzecznictwo i znaczna część doktryny opowiedziało się zasadnie za zaliczeniem okresu posiadania służebności z okresu przed 3 sierpnia 2008 r. uznając, że w kwestii posiadania, które jako stan faktyczny niczym się nie różni w zakresie władania nieruchomością, w zależności od tego, czy służebność przesyłu może być już ustanawiana na rzecz właściciela nieruchomości obciążonej, czy jeszcze nie przed wskazaną datą. Skoro natomiast można zasiedzieć służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed tą datą ze względu na posiadanie w zakresie służebności, to nie powinno być przeszkód, aby okresu przed wejściem w życie przepisów o służebności przesyłu nie doliczać do ogólnego okresu

posiadania wymaganego dla zasiedzenia (w dobrej lub złej wierze). Z przekonaniem należy stwierdzić, że trwałość tego posiadania jest uważana za tak silną, iż nawet wystąpienie właściciela nieruchomości z powództwem o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie przerywa biegu terminu zasiedzenia (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2014 r., III CZP 13/14).

Zupełnie nie można się zgodzić z dawno nieaktualnym stanowiskiem, prezentowanym kiedyś przez pewną tylko część doktryny i orzecznictwa, głównie arbitrażowego, a przedkładanym przez skarżących, jakoby władztwo dawnych przedsiębiorstw państwowych nad posiadaniem mieniem miało wynikać z prawa o charakterze publicznym i miało postać *imperium*, a nie z prawa własności państwowej, przysługującej przed 1 lutego 1989 r. Skarbowi Państwa w postaci *dominium*. Uważa się powszechnie, że w warunkach obowiązywania zasady jedności własności państwowej, prawo własności w rozumieniu art. 140 k.c. przysługiwało Skarbowi Państwa, ale wykonywane było przez posiadanie o charakterze samoistnym przedsiębiorstw państwowych lub innych państwowych osób prawnych, zgodnie z przepisami, które wyznaczały zakres ich zdolności prawnej. Z tych przyczyn posiadanie służebności gruntowej przez te osoby mogło być przenoszone na ich następców prawnych, a prawo własności Skarbu Państwa po uwłaszczeniu państwowych osób prawnych stawało się ich własnością w następstwie prawnym. Nie ma więc przeszkód, aby obecnego posiadania przedsiębiorcy przesyłowego nie traktować jako kontynuacji posiadania wynikającego z własności wykazanych w postępowaniu jego poprzedników prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006, nr 5, s. 11, z dnia 16 września 2006 r., I CSK 11/05, nie publ. oraz z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13, OSP 2015, nr 2, poz. 17).

Nie można zgodzić się ze skarżącym, że z prawa własności nie wynika uprawnienie do posiadania (*ius possidendi*) w zakresie *corpus* i *animus rem sibi habendi*, które w przypadku służebności odnosi się do treści tej służebności. Z pewnością nie sprzeciwia się temu istota posiadania jako stanu faktycznego, ale albo mającego podstawę prawną, albo odzwierciedlającego jakiś stosunek prawny, z którego wynika. W rozpoznawanej sprawie jest to posiadanie służebności,

charakteryzujące się tym, że występuje tylko nieruchomości służebna, na której lub nad którą, albo pod którą znajdują się urządzenia przesyłowe, a władztwo należy do przedsiębiorstwa przesyłowego. W kodeksie cywilnym zrezygnowano z przepisu będącego odpowiednikiem art. 175 prawa rzeczowego z 1946 r., czyli przepisu dającego wprost możliwość ustanowienia służebności na rzecz przedsiębiorstwa, dlatego orzecznictwo podjęło próbę wyjścia z sytuacji i z charakteru prawnego służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu wywiodło możliwość ustanowienia, a więc i zasiedzenia służebności mającej za przedmiot urządzenia przesyłowe należące do przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.), a nie nieruchomości władnącą (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 i z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, z dnia 24 czerwca 2013 r., V CSK 321/12, z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 421/12).

Nie są więc zasadne zarzuty materialno-prawne odnoszące się do zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu trzech słupów i linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV.

Odmienne się sprawa przedstawia odnośnie do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu polegającej na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci słupa i linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji G. – J. oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem. Z ustaleń wynika, że na wykonywanie wskazanych uprawnień poprzednik prawny wnioskodawcy miał wydaną decyzję administracyjną na podstawie art. 75 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Posiadał więc administracyjny tytuł prawny o charakterze wywłaszczeniowym do określonego władania nieruchomością. Tytuł ten był uważany przez część nowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego za wystarczający dla przedsiębiorstwa przesyłowego do zajęcia nieruchomości w zakresie

odpowiadającym treścią dzisiejszej służebności przesyłu i stanowiący o wejściu w posiadanie takiej służebności w dobrej wierze. Taki punkt widzenia przyjęły Sądy w niniejszej sprawie w toku instancji.

Jednakże w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13 (OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68) znalazło się obszernie uzasadnienie stanowiska, że wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z decyzji administracyjnej, wydanej odpowiednio na podstawie kolejnych ustaw dotyczących gospodarowania nieruchomościami i ich wywłaszczania (z 1958 r., z 1985 r. i 1997 r.), nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Podstawowym argumentem stało się uznanie wskazanej decyzji administracyjnej za istniejący trwale i wystarczający tytuł prawny do władania nieruchomością przez przedsiębiorstwo przesyłowe w zakresie potrzebnym mu do zrealizowania jego zadań na tej nieruchomości, stanowiąc postać służebności publicznej. Skoro przedsiębiorstwo to ma już tytuł prawny dający takie uprawnienia, jakie odpowiadają wnioskowanej do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to nie potrzeba stwierdzać na jego rzecz prawa o charakterze rzeczowym, dającego tożsame uprawnienia i wymagającego spełnienia przesłanek określonych w przepisach kodeksu cywilnego. W powołanej uchwale zaakcentowano, że w wypadku decyzji o charakterze wywłaszczeniowym prawa właściciela są trwale ograniczone i wobec legalnego zainstalowania urządzeń przesyłowych i posiadania dostępu do nich przez przedsiębiorcę przesyłowego nie można postawić zarzutu właścicielowi, że pozostawał bierny wobec zdarzeń faktycznych i prawnych ograniczających jego prawo. Natomiast bierność właściciela i nie podejmowanie przez niego przez wiele lat działań zmierzających do odzyskania możliwości wykonywania własności w zakresie wskazanym przez art. 140 k.c. stanowi uzasadnienie nabycia prawa w drodze zasiedzenia; z taką sytuacją nie ma się do czynienia w wypadku wskazanej decyzji administracyjnej. Z odwołaniem się do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego III CZP 87/13 i z podobnym uzasadnieniem wydane zostało postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2014 r., V CSK 331/13 i uchwała

Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 9/14 (Biul. SN z 2014 r., nr 6, s. 6).

Niezależnie więc od tego, że zaskarżone w niniejszej sprawie postanowienie Sądu drugiej instancji oraz postanowienie Sądu Rejonowego wadliwie na dzień 31 grudnia 2008 r. określiło służebność podlegającą zasiedzeniu, gdyż zamiast nazwać ją służebnością przesyłu, skoro już obowiązywały nowe przepisy kodeksu cywilnego (art. 305¹ – 305⁴) nazwały ją służebnością gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, to uchyleniu musiało podlegać zaskarżone postanowienie w części dotyczącej oddalenia apelacji odnośnie do zaskarżenia postanowienia Sądu pierwszej instancji w punkcie pierwszym, tj. zasiedzenia służebności przesyłu w postaci słupa i linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji G.- J. Ze względu na podniesione argumenty w zakresie prawa materialnego, a więc z innym uzasadnieniem niż wskazane w skardze kasacyjnej, należało uwzględnić tę skargę i apelację uczestników, oddalając we wskazanym w sentencji postanowienia zakresie wniosek przedsiębiorcy energetycznego o stwierdzenie zasiedzenia (art. 398¹⁶ k.p.c.). W odniesieniu natomiast do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu trzech słupów i linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV zaskarżone postanowienie okazało się prawidłowe i w tym zakresie skarga kasacyjna jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.). Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego nastąpiło na podstawie art. 520 § 1 w związku z art. 13 § 2, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.